

MADDE YATIRILDIKTAN
SONRA GELEN DOKÜMAN

ÖMER HAYYAM (1131) (150134)

Ayşe Kökcü*

*"Analitik Geometrinin Temellerini Atan, Şair ve Filozof Bir
Matematikçi."*

Hayatı

Yaşadığı dönemin en zeki dimağlarından biri kabul edilen Ömer Hayyam, Büyük Selçuklu Devleti'nin Horasan eyaletinin merkezi olan Nişabur'da 18 Mayıs 1048 tarihinde dünyaya geldi. Hayyam kelimesinin anlamı çadır diken kişi manasındadır ve muhtemelen ataları bu işle meşguldüler. Ömer Hayyam'ın ifadesiyle ataları "bilim çadırlarını" dikmekteydiler. Nişabur'da Belhli çok yetenekli bir hocadan ilk eğitimini aldığı ve devamında yine Nişaburlu başka meşhur bir âlimden ders aldığı söylenmektedir. Gençliğinin ilk yıllarında Belh ve Buhara'da bulundu ve özellikle Belh'te Şeyh Muhammed Mansûri'den matematik dersleri okudu. Sonrasında tekerrar Nişabur'a dönen Hayyam, 1060 yılında henüz 22 yaşında iken Semerkand'a giderek Ebu Tahir adında Semerkand'ın zengin başkadısının himayesine girdi. Burada müzik, fizik, felsefe, matematik ve astronomi üzerine bir yandan kendini yetiştirirken, bir yandan da ilk eserlerinden biri olan meşhur cebir kitabını kaleme aldı.

Ömer Hayyam ile *Siyasetnâme*'nin yazarı ünlü Selçuklu veziri Nizamülmülk'ün (1092) okul arkadaşı olduğu söylenir. Bu yakınlığın etkisi var mıdır bilinmez ama Ömer Hayyam Selçuklu hükümdarı I. Melikşah'ın (1072-1092) daveti ile 1070 yılında henüz 22 yaşında iken İsfahan'a davet edildi. İsfahan'ı âlimlerin rahatça çalışabileceği bir cazibe merkezine çevirmeye çalışan Melikşah ve veziri Nizamülmülk'ün 1074 yılında yaptırıldığı gözle-

* Dr. Öğr. Üyesi, Çankırı Karatekin Üniv., Felsefe Bölümü, aysekokcu@karatekin.edu.tr.

İSLAM MEDENİYETİNDE BİLİM ÖNCÜLERİ

- MATEMATİK -

PROJE EDİTÖRÜ: MEHMET AZİMLİ

Kitap Editörü: Ayşe Kökcü

İLİMYURDU YAYINCILIK: 185

İnceleme-Araştırma

İslam Medeniyetinde Bilim Öncüleri Serisi - 5

ISBN: 978-605-2339-51-0

Kitabın Adı

İSLAM MEDENİYETİNDE BİLİM ÖNCÜLERİ / MATEMATİK

Proje Editörü

Mehmet Azimli

Kitap Editörü

Ayşe Kökcü

Haziran 2021

İç Düzen

İlimyurdu Yayıncılık

Kapak Tasarımı

Yunus Karaastan

Baskı-Cilt

Enes Basın Yayın ve Matbaacılık Ltd. Şti.

Litros Yolu Fatih Sanayi Sitesi No: 12/210 Topkapı/İstanbul

Tel: 0212 501 47 63 Sertifika No: 45822

ilimyurdu

Yayıncılık ve Eğitim Hizmetleri Ltd. Şti.

Molla Gürani Mh. Akkoyunlu Sk. No: 36 Fındıkzade- Fatih / İSTANBUL

Tel.: 0212 533 05 35 Faks: 0212 631 53 69

www.ilimyurdu.com info@ilimyurdu.com

Sertifika No: 45032

Bu eserin tüm yayın hakları İlimyurdu Yayıncılık ve Eğitim Hiz. Ltd. Şti.'ne aittir. Eleştirel makale ve dergilerde yapılacak kısa alıntılar dışında, bu kitabın bir kısmı veya tamamı, yayıncının izni olmadan yayınlanamaz.

mana
YAYINLARI

2021